

SİVİL GLOBAL PROGRAMI | SEKTÖREL DİPLOMASİ KANALLARI

ŞEHİR DİPLOMASİSİ ÇALIŞTAYI

SONUÇ RAPORU

TASAM (Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi) tarafından yüksek katılım ve yüksek başarı ile gerçekleştirilen “Global Sivil Diplomasi İnşası Zirvesi **SİVİL GLOBAL 2016**” kapsamındaki “Sektörel Diplomasi Kanalları” altında **22 Nisan 2016** tarihinde **İstanbul**’da yapılan “**Şehir Diplomasisi Çalıştayı**”; Zirve’nin “**Potansiyelin Keşfi: Kapasite Yönetimi ve Derinleşme**” olarak belirlenen ana temasına hizmet edecek şekilde, uluslararası alanda işbirliği imkânlarının proaktif yaklaşımlarla geliştirilmesine çok yönlü faydalar ve önemli katkılar sunmak üzere oldukça verimli geçmiştir. İlgili uzmanlar, yetkililer, akademisyenler ve STK yöneticilerinin katılımı ile icra edilen Çalıştay’da öne çıkan tespit ve değerlendirmeler özetle aşağıda derlenmiştir:

- 1- Şehir diplomasisi, oldukça yeni bir kavram olarak karşımıza çıkmakta, Türkiye'nin bölgesel ve küresel ölçekteki ilişkilerine katkı sunabilecek bir alan olduğu düşünülmektedir. Genelde “şehir” dendiğinde akla yerel yönetimler veya belediyeler gelmektedir. “Şehir diplomasisi” denince de herkesin aklına yerel yönetimler gelmektedir. Bu nedenle yerel yönetimler dışında şehirde başka aktörlerin de olduğu dile getirilmelidir.
- 2- Şehirlerde yerel yönetimler, devletin halk ile en yakın ve en fazla etkileşim içinde olduğu kurumlardır. Pek çok temel hizmet yerel yönetimler vasıtasıyla sağlanmakta ve dünyada yerel yönetimlerin rolü her geçen gün artmaktadır. Bu nedenle yerel yönetimlerin toplumun problemlerine ve mahallî meselelere karşı daha duyarlı olmaları beklenmektedir. Günümüzde küreselleşme ile birlikte, her alanda yaşanan değişim ve gelişim, kamu yönetimine de yansımakta; yönetim anlayışları değişmekte; bu değişim ve gelişmeler uluslararası ilişkileri de etkilemektedir.
- 3- Yerel yönetimler siyasi açıdan ve demokrasinin gelişimi açısından önem taşımaktadır. Ayrıca katılımın ve temsilin artması ile yerel yönetimler aracılığıyla halkın kararların alınmasında rol oynaması, sorunların çözümüne daha büyük katkı sağlayacaktır.
- 4- Şehir diplomasisi yaklaşımında temel hak ve özgürlükleri garanti edilmiş bireylerden oluşan müreffeh bir toplum hayatı ancak demokrasi ile mümkün olabilmektedir. Bu anlayış; yönetimde en geniş anlamda temsil ve katılımı, etkin bir sivil toplumu, hukukun üstünlüğünü, yerinden yönetimi, şeffaflığı, hesap verebilirliği, vatandaş memnuniyetini esas alan, etkin ve verimli yöntemlerle hizmet sunumunu öngörmektedir. Toplum ve devlet bakımından ise, önemli yapısal sorunların temelinde demokrasi eksikliği yatmaktadır.

- 5- Yerel yönetimlerin, vatandaşın yerel nitelikteki ihtiyaçlarına zamanında, etkin ve verimli kaynak kullanımıyla cevap verebilecek düzeye getirilmesi gerekir. Yerel yatırımlarla birlikte hizmetlerin de yöre halkının karar süreçlerine katılımı sağlanarak, kalkınma planlarına ve yıllık programlara uygun şekilde ve vatandaşın kolayca ulaşabileceği ortamlarda gerçekleştirilmesi gerekir. Bu kapsamda mahallî idarelerdeki personel standartlarının tespit edilmesi, bu kadroların eğitilmesi, mahallî idarelerin hizmet ve vizyonlarının geliştirilmesi için araştırmalar yapılması, bu idarelere ait verilerin toplanması ve yayımlanması gerekir.
- 6- Yerel yönetimlerin alanını düzenleyen temel kanunlar yenilenirken özellikle; sivil katılıma imkân verilmeli, şeffaf idari uygulamalar zorunlu hâle getirilmeli, idarenin hesap verebilir şekilde tanzimi sağlanmalı, yerel idarelerin demokratik yapısı güçlendirilmeli ve vatandaş odaklı bir yönetim yapılanması ortaya konmalıdır.
- 7- Artık ülkemizde de, dünyada da şehir nüfusu kırsal nüfusa oranla yüksektir ve yükselmeye devam etmektedir. Şehirler ve şehir yaşantısı birçok açıdan öneme sahiptir. Şehirlerin planlanması, yaşayanların hayatını kaliteli kılmak adına ve şehirleri yaşanabilir hâle getirmek adına büyük önem taşımaktadır. Ayrıca kalkınmayı göz önünde bulundurarak öngörüler doğrultusunda planlamalar gerçekleştirilmelidir.
- 8- Türkiye’de “şehir planlaması” dediğimizde, planlama yetkisi olan 12 farklı kurumun olduğu görülmekte, Belediyeler bile planlamada geri planda kalmaktadır. İstanbul’da Tanzimat ile başlayan planlama süreci her zaman merkezin emriyle gerçekleşmiş ve bu projelerin de birçoğu ismarlama planlar olmuştur.
- 9- Küreselleşmeyle birlikte gelişen şehirler arasında da rekabet doğmuştur. Şehrin markalaşması hem ekonomi hem yaşam kalitesi için önemli bir olgudur.
- 10- Stratejik planlamaya önem verilmelidir. Şehir planlamaları yapılırken bunun alt ve üst planlamalardaki yeri belirlenmelidir. Örneğin İstanbul’un planlaması yapılırken Marmara Bölgesi’nin planlaması da hesaba katılmalı ve böylece stratejik planlamaya gidilmelidir.
- 11- Türkiye’nin bölgesel ve küresel ölçekteki ilişkilerini ve faaliyetlerini geliştirmesi ve işbirliklerini derinleştirip genişletebilmesi için zihinsel eşik; “sektörel ve stratejik derinleşmedir”. Şehir diplomasisi bu alanda ortaya çıkan sektörel ihtiyacı karşılamada önemli bir misyon üstlenmektedir. Şehirleşmenin büyük bir ivme kazandığı günümüzde dünyanın geleceği şehirlerin geleceğine bağlıdır.
- 12- 4. Sanayi Devrimi’nin hızlandığı günümüzde akıllı ve kompakt şehir planlamaları yapılmalıdır. İnternetin kullanımı yaygınlaştırılmalı ve büyük bir veritabanı oluşturulmalıdır. Şehrin sunduğu imkanları kaliteli hâle getirme adına “akıllı şehir, akıllı yaşam” sloganı önemsenmelidir.

- 13- “Şehir planlaması” kavramının içinde; sanayi, finans, turizm, çevre, eğitim, ulaşım, eğlence vb. birçok alan bulunmaktadır. Bu nedenle genel bir vizyon ve öngörü yetkinliği ile planlamalar gerçekleştirilmelidir. Özellikle İstanbul gibi büyükşehirler ülke ekonomisinde ve kendi imajı dolayısıyla ülkenin imajına katkı sağlamada büyük role sahiptir.
- 14- Uluslararası alanda şehirlerin birbirleriyle rekabet hâlinde oldukları unutulmamalıdır. İstanbul gibi bir şehir ancak 2010’lu yıllarda önde gelen şehirlerin arasına katılabiştir. Ancak görülmektedir ki ön plana çıkan şehirlerin yerel yönetimlerinin şehir üzerinde inisiyatifleri çok yüksektir.
- 15- Merkezî yönetimlerin kapasiteleriyle ilgili kaygılar ve tüm yönetim düzeylerinde görülen eksiklikler, yerinden yönetimin öneminin ve yerel yönetimlerin etkinliğini artırma konularının her geçen gün daha fazla vurgulanmasına neden olmaktadır. Kamu kaynaklarına bakıldığında; kamusal yetkileri en güçlü şekilde kullanan kuruluşlar, her zaman için daha fazla ön plana çıkmaktadır. Bu yüzden İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı’nın, İstanbul Valisi’nden daha çok ön plana çıktığı söylenebilir.
- 16- İnsanlık artık büyük oranda şehirlerde yaşamaktadır ve şehirler, birçok alanda büyük rol sahibidir. Diplomasiden ekonomiye şehirlerin birçok alandaki etkisi açıkça görülmektedir. Bu nedenle şehirlerin yerel yönetimlerine inisiyatif verilmesi ve şehir planlamalarının doğru vizyonla gerçekleştirilmesi büyük önem taşımaktadır.
- 17- Şehir diplomasisi, kültürel ve ekonomik genişlemenin temel enstrümanıdır. Bu enstrümanın başarısı ise belirlenecek konsept ve rehabilite edilecek envantere bağlıdır. Merkezî planlamalarla ekonomik ve stratejik bağımlılıklar inşası sınırlı olacak, şehirlerin alacağı inisiyatifin gücü politikaların geleceğini belirleyecektir.

22 Nisan 2016, İstanbul